

Jaargang 8, nummer 4

December 2015

Sporen

Nieuwsbrief van de
Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging

En de vaste rubrieken...

- Editoriaal
- Activiteitenkalenders
- Verslagen
- Aankondigingen
- Afdelingsnieuws
- Bib-nieuws
- Nieuwtjes uit recente tijdschriften

Jg. 8, nr. 4
December 2015

Editoriaal

NIEUWSBRIEF VAN DE KONINKLIJKE VLAAMSE MYCOLOGISCHE VERENIGING

Sporen

Geachte leden

Terwijl ik dit schrijf, worden in Parijs op COP21 de koppen bij elkaar gestoken en kom ik net terug van een klein ommetje waarbij ik maar weer vaststel dat climate change een feit is. Ik heb zowaar de eerste week van december nog een collectie van een 20-tal jonge en verse heksenboleten gespot. Het voelde even aan als een nazomers moment, ze daar zo blozend en fris te zien staan langs een steile grachtkant. De lange en zachte herfst heeft iedereen verbaasd met een paddenstoelenseizoen waar maar geen einde lijkt aan te komen. Maar de huidige toestand is zorgwekkend, want een wijzigend klimaat brengt soortverschuivingen mee en die zogenaamde neomyceten kunnen een sluipende en niet te onderschatten problematiek vormen. Laat ons dus maar hopen dat de klimaatconferentie tot ingrijpende nieuwe afspraken leidt en echt verandering inluidt.

Maar laat deze zorgen me niet beletten een heel optimistisch en positief gevoel te krijgen bij deze nieuwe Sporen. Een enthousiast verslag over een rijk gevuld paddenstoelenweekend doet ons beseffen dat het een mycologisch geslaagde herfst was. Interessante bijdragen over morieljes en wasplaten tonen aan dat nieuwe inzichten, gerealiseerd in dit moleculaire tijdperk, worden gesmaakt en getoetst door onze Vlaamse mycologen en dat zij goed op de hoogte zijn van wat reilt en zeilt in de mycologische literatuur. Er kan niet genoeg worden onderstreept hoe belangrijk het blijft om veldwerk te verrichten en nauwkeurige morfologische waarnemingen te combineren met nieuwe bevindingen.

Dat blijft toch wel één van de fascinerendste facetten van ons domein, de mycologie: dat er nog zo ontzettend veel nieuws te ontdekken valt omdat het op veel vlakken nog zo'n onontgonnen terrein is. Ik wens jullie een rustig en deugddoend winterreces, met tijd om alle gedroogde specimens te klasseren en eventueel nog spannende microscopische ontdekkingen te doen.

Geniet van deze Sporen, alsook van wat de laatste maand van 2015 nog in petto heeft!

Mieke Verbeken

ondervoorzitter KVMV

Excursiekalender

D = dagexcursie, V = voormiddag, N = namiddag

Voor **AMK** is het uur van samenkomst steeds **9.45 uur**, tenzij anders vermeld! Deelname aan een activiteit geschiedt op eigen verantwoordelijkheid. De aangeduide reisweg geldt bij vertrek vanuit Antwerpen. Enkel deelnemen aan de namiddagexcursie is mogelijk na afspraak met de contactpersoon.

Voor **OVMW** is het uur van samenkomst bij excursies steeds **9.30 uur**, tenzij anders vermeld!

Voor **ZWAM** is de afspraak ter plaatse telkens te **9.30 uur (D)** of **14.00 uur (N)**.

Weekexcursies van de AMK-Werkgroep Mycologie

Om de twee weken gaat de werkgroep op excursie, telkens op donderdagvoormiddag. De leden worden per mail, of telefonisch op vraag, verwittigd van de excursieplaatsen. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met Lieve Deceuninck: lieve.deceuninck@skynet.be of 03/455 01 27. (Uitleg werking: zie Sporen nr. 1-2)

Reeds door de afdelingen vastgelegde excursies tot eind december

zondag 17-01-2016 - ZWAM (N)

Chartreuzenbos

Grens Linden/Holsbeek: wintersoorten met nieuwjaarswensen in het Chartreuzenbos. Afspraak: Lemingstraat (in het verlengde van de Holsbeeksesteenweg Kessel-Lo) op de grens van Linden met Holsbeek ; om 14 uur aan de ingang van het bos (infobord).

Contact: Georges Buelens (0471/20 50 14)

zondag 24-01-2016 - MYCOLIM (N)

Kelchterhoef, Houthalen

Houtzwammenwandeling in Kelchterhoef. Samenkomst om 14 uur op de parking HOEVE JAN, Kelchterhoefstraat 3, 3530 Houthalen.

Contact: Jan Cornelis (0473/42 87 41)

zondag 28-02-2016 - ZWAM (N)

Meldertbos, Meldert

Thema-excursie wintersoorten (*Sarcoscypha* en andere). Afspraak: Kerk Meldert (bij Hoegaarden), Sint-Ermelindisstraat om 14 uur.

Contact: Georges Buelens (0471/20 50 14)

Cartoon: Staf Persoons

Educatieve bijeenkomsten

De bijeenkomsten (W) in **Gent** gaan door om 10.00 uur (tot ten laatste 16.00 uur) bij de Onderzoeksgroep Mycologie van de Universiteit Gent, K.L. Ledeganckstraat 35, 2^e verdieping. De toegang is het gemakkelijkst via de plantentuin. De microscopie-avonden beginnen om 19.30 uur ; gebruik 's avonds de hoofdingang.

De bijeenkomsten in **Antwerpen** gaan door in de Bioruimte van de UA, Groenenborgerlaan 171 te 2020 Antwerpen. Vóór iedere vergadering (behalve bestuurlijke vergaderingen) is er vanaf 19.30 uur gelegenheid om boeken uit de bibliotheek te ontlenen. Het opstellen van de microscopen voor praktijklessen en mycologische werkgroepavonden gebeurt bij voorkeur vóór 20.00 uur zodat de sessies vlot kunnen beginnen. De bib is steeds gesloten de 4^e dinsdag van de maand.

De ZWAM-bijeenkomsten in **Diest** gaan door van 19.00 tot 22.00 uur in het Bezoekerscentrum van het Webbekomsbroek, Omer Vanoudenhovelaan 48 te Diest.

dinsdag 05-01-2016 - AMK (A)

AMK-nieuwjaarsreceptie

Alle KVMV-leden zijn van harte welkom op de AMK-nieuwjaarsreceptie in de bioruimte van de UA Antwerpen.

Van 20.00 - 22.00 u.

zaterdag 09-01-2016 - OVMW (V)

Wintervergadering en nieuwjaarsreceptie

Nieuwjaarswensen en -receptie, voorafgegaan door de voorstelling van bijzondere vondsten van het afgelopen seizoen, door ieder die een vondst wil presenteren. Graag echter een seintje op voorhand aan Peter Verstraeten.

dinsdag 12-01-2016 - AMK (A)

Sleutelen in Agaricales

Bespreking van probleem determinaties aan de hand van een meegebracht exsiccataat, beschrijving en foto. Leden die iets willen laten bespreken, melden dit enkele dagen op voorhand aan André de Haan (03/666 91 34) of Lieve Deceuninck (0475/268 167).

Van 19.30 - 22.00 u.

maandag 18-01-2016 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19.00 u.

dinsdag 19-01-2016 - AMK (A)

Bijzondere vondsten van 2015 (1)

Voordrachtavond door Wim Veraghtert.

Van 20.00 - 22.00 u.

dinsdag 26-01-2016 - AMK (A)

AMK-stuurgroepvergadering

Alle leden zijn welkom bij de bespreking van de AMK-werking. Enkele agendapunten zijn: verhuis van de UA Antwerpen-bioruimte met de KVMV-bibliotheek in september 2016, educatieve avonden en projectwerking.

Aanvang om 20.00 u.

maandag 01-02-2016 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken.

dinsdag 02-02-2016 - AMK (A)

Determinatieles *Inocybe* (Vezelkop)

Deze les is gericht tot de cursisten van de Startcursus microscopie maar staat open voor alle leden. Vanaf 19.30 uur kunnen de microscopen opgesteld worden; de les start om 20.00 uur.

Leiding: Judith De Keyser.

dinsdag 09-02-2016 - AMK (A)

BIB-avond (1)

Een aantal boeken moeten herkaft worden en enkele voor-

bereidende taken in het kader van de verhuis kunnen uitgevoerd worden. Vanavond zijn dan ook vele vrijwilligers welkom die onze bibliothecaris Lucy de Nave een handje willen toesteken.

Van 19.30 tot 22.00 u.

Gelijktijdig hiermee houdt de redactieraad van Sporen haar vergadering.

zaterdag 13-02-2016 - AMK (D)

19^e ANKONA-ontmoetingsdag

Deze editie heeft als thema 'Halfweg het VN-decennium - Biodiversiteit 2011-2020... nog 5 jaar te gaan... of te lopen' en wordt georganiseerd door de Antwerpse Koepel voor Natuurstudie in samenwerking met de UAntwerpen, Departement Biologie-ECOBIE.

Voor het volledig programma van deze dag, die start om 9.30 u. kan men terecht op de Ankona-website (www.ankona.be); rubriek 'ontmoetingsdagen'. De deelname is gratis, maar inschrijven is verplicht en kan tot en met 5 februari 2016.

maandag 15-02-2016 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19 u.

dinsdag 16-02-2016 - AMK (A)

Voordrachtavond: het genus *Pluteus* (Hertenzwam)

Voordrachtavond door Emile Vandeven over het genus *Pluteus* (Hertenzwam) en een toelichting m.b.t. het gebruik van de determinatiesleutel.

Aanvang om 20.00 u.

zaterdag 20-02-2016 - OVMW (V)

Wintervergadering (10.00 uur)

Presentatie door Emile Vandeven over het genus *Pluteus*.

dinsdag 23-02-2016 - KVMV (A)

KVMV-bestuursvergadering

KVMV-bibliotheek gesloten.

maandag 29-02-2016 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van deter-

minatiewerken vanaf 19 u.

dinsdag 01-03-2016 - AMK (A)

Sleutelen in Agaricales

Bespreking van probleemdeterminaties aan de hand van een meegebracht exsiccaat, beschrijving en foto. Leden die iets willen laten bespreken, melden dit enkele dagen op voorhand aan André de Haan (03/666 91 34) of Lieve Deceuninck (0475/268 167).

Van 19.30 - 22.00 u.

zaterdag 05-03-2016 - OVMW (V)

Wintervergadering

Presentatie door Sam Provoost van INBO over een project 'duinbeheer' met oog voor paddenstoelen, dat uitgevoerd wordt in de Schipgatduinen te Koksijde, gevolgd door een voorstelling van bijzondere paddenstoelenvondsten uit de duinen door Jacky Launoy en iedereen die dergelijke vondsten gedaan heeft.

dinsdag 08-03-2016 - AMK (A)

Bijzondere vondsten van 2015 (2)

Voordrachtavond met Jac Gelderblom en Lieve Deceuninck.

Van 20.00 - 22.00 u.

maandag 14-03-2016 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19 u.

dinsdag 15-03-2016 - AMK (A)

Microscopische technieken bij Ascomyceten (Zakjeszwammen)

Deze les, een korte theoretische inleiding gevolgd door een practicum, is gericht tot de cursisten van de Startcursus microscopie maar staat open voor alle leden.

Vanaf 19.30 u. kunnen de microscopen opgesteld worden, de les start om 20.00 u. Leiding: Freddy Vermeulen en Lieve Deceuninck.

dinsdag 22-03-2016 - AMK (A)

BIB-avond (2)

Een aantal boeken moeten herkaft worden en enkele voorbereidende taken in het kader van de verhuis kunnen uitgevoerd worden. Vanavond zijn dan ook vele vrijwilligers welkom die onze bibliothecaris Lucy de Nave een handje willen

toesteken.
Van 19.30 tot 22.00 u.

dinsdag 29-03-2016 - ZWAM (A)

Educatieve bijeenkomsten ZWAM (Diest)

Mogelijkheid om onder begeleiding van ervaren mycologen, met eigen microscoop en vondsten, aan determinatie te doen. De bibliotheek is dan open voor het gebruik van determinatiewerken vanaf 19 u.

dinsdag 29-03-2016 - AMK (A)

Initiatie determinatie van Myxomyceten (Slijmzwammen) (1)

Informatie over deze 6-delige cursus vindt u verder in dit Sporen-nummer. Inschrijven kan tot 22 maart 2016 met een mailtje aan myriam.de.haan@skynet.be.

Vanaf 19.30 u. kunnen de microscopen opgesteld worden, de les start om 20.00 u. Leiding: Myriam de Haan.
Gelijktijdig kunnen niet-cursisten vrij determineren.

Uitnodiging

Wij nodigen alle leden graag uit op de **25^e Vlaamse Mycologendag**, georganiseerd op 19 maart 2016 door de ZWAM i.s.m. de provincie Vlaams-Brabant.

Dit gebeuren gaat door in het Provinciehuis van Vlaams-Brabant, Provincieplein 1 te 3000 Leuven.

Bereikbaarheid

Alle informatie over hoe u het Provinciehuis te Leuven kunt bereiken via het openbaar vervoer of per wagen, vindt u op: http://www.vlaamsbrabant.be/binaries/bereikbaarheid-provinciehuis-2015_tcm5-7139.pdf.

Programma

Het volledige programma verschijnt in het volgende nummer van Sporen (jg. 9, nr. 1 – maart 2016) én op onze website www.kvmv.be rond eind januari.

Ontvangst met koffie vanaf 9.30 u. Start van de lezingen om 10 u.

Tijdens de middagpauze: groepsfoto en Algemene Vergadering van de KVMV.

Korte lezingen vanaf 14 u.

Naar aanleiding van de 25e Vlaamse Mycologendag is er om 15.30 u. een receptie.

Lunch

In het provinciehuis is er geen cafetaria en kan geen middagmaal worden aangeboden. Wel kunnen broodjes worden voorzien (1x kaas + 1x hesp + groentjes) voor wie dat wenst. Deze moeten vóór 12 maart 2016 besteld worden bij Robert De Ceuster via robert.de.ceuster@scarlet.be of telefonisch op 013/33 57 96. Graag betaling door 8 euro over te schrijven naar rekening nr. IBAN BE17 7370 1875 7621 van KVMV, Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen, met de vermelding "Mycologendag / broodjes".

Iedereen is van harte welkom!

De morieljes in Vlaanderen

Bernard Declercq - bernard.declercq2@pandora.be

Morieljes behoren tot de meest intensief verzamelde ascomyceten. Dit heeft enerzijds te maken met hun opvallende vruchtlichamen die 5-15(30) cm groot kunnen worden en anderzijds met hun culinaire waarde. Niettemin blijkt dan weer dat de mycologen het moeilijk hebben met het benoemen van de gevonden soorten, omdat de gebruikelijke naslagwerken allesbehalve eenduidig zijn. Recent moleculair onderzoek schept echter klaarheid m.b.t. de meest courante soorten. De in Vlaanderen verzamelde morieljes, gedeponeerd in BR (herbarium van de Plantentuin in Meise), konden aldus herleid worden tot vier soorten.

Kenmerken en voorkomen

De vruchtlichamen van morieljes zijn erg divers naar vorm en kleur. Zo'n vruchtlichaam heeft wel een heel karakteristieke opbouw (fig. 1). Het bestaat uit een holle structuur met een fertiele kop of hoed (*pileus*) en een steriele cilindrische steel al dan niet met verbrede voet. De kop is bolvormig, peervormig tot kegelvormig en samengesteld uit indeukingen (*alveoli*) van elkaar gescheiden door ribben. Binnen die holtes kunnen zich secundaire ribben vormen, vandaar dat men spreekt van primaire en secundaire alveoli. De alveoli lopen tot tegen de steel of blijven ervan gescheiden door een steriele kraag (*vallecula*).

De alveoli zijn in feite apothecia, zodat een morielje bestaat uit een verzameling van apothecia met een gemeenschappelijke steel. De morielje is dus best te vergelijken met de bloem van een samengesteldbloemige uit het plantenrijk.

Morieljes komen in hoofdzaak in het noordelijk halfrond voor, in mindere mate in Noord-Afrika en zijn zeer zeldzaam in de tropen. In onze contreien worden morieljes typisch in de maanden april en mei verzameld.

Beknopte historiek

Het zal ons wellicht niet verwonderen dat heel wat van deze opvallende morieljes reeds eeuwen geleden beschreven werden als *Phallus elatus*, *Phallus esculenta*, *Phallus conicus*, *Phallus gigas* enz. door o.a. Linnaeus (1753), Müller (1775), Batsch (1793) en anderen. Begin

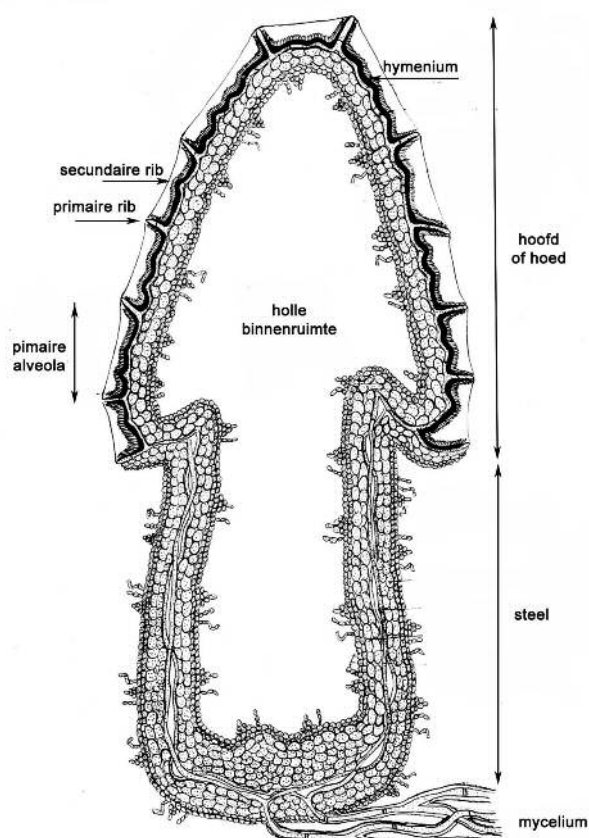

Fig. 1 - Schematische doorsnede van een morielje (tekening J. Charbonnel)

19e eeuw werden al deze soorten in het genus *Morchella* geplaatst.

Léveillé (1846) plaatst de soorten met hoedrand duidelijk gescheiden van de steel in het genus *Mitrophora*, maar O'Donnell & al. (2010) plaatst die, op basis van moleculair onderzoek, opnieuw in *Morchella*.

Boudier (1897) maakt onderscheid tussen soorten met (sectie *Distantes*) en zonder vallecule (sectie *Adnatae*) terwijl Heim (1936) het al dan niet aanwezig zijn van overlangse ribben als bijkomend kenmerk weerhoudt. Jacquetant (1984) publiceert een eerste monografie, die echter weinig houvast biedt en vooral als mooi plaatjesboek bruikbaar blijft. In de monografie van Clowez (2012), die een lange lijst nieuwe taxa beschrijft, worden de soorten in belangrijke mate geassocieerd met planten of voedselrijke milieus. Richard & al. (2015) tenslotte stellen een revisie voor op basis van moleculair onderzoek en erkennen 21 soorten voor Europa en 22 soorten voor Noord-Amerika. Slechts 7 hiervan zijn gemeenschappelijk voor beide continenten. Deze recente resultaten staan in schril contrast met de bevindingen van vroegere “lumpers”, zoals Dennis (1978) die 3 soorten erkende en “splitters” zoals Jacquetant (1984, 30 soorten) en Clowez (2012, 52 soorten).

Soorten in Vlaanderen

Determinatie van de soorten gebeurt voor de amateurmycoloog, net als in het verleden, op basis van macroscopische kenmerken.

In het herbarium te Meise (BR) vinden we 4 soorten terug voor Vlaanderen, waarvan 2 met en 2 zonder vallecule.

Morchella importuna M. Kuo – Kegelmorielje (fig. 2)

= *Morchella elata* Fr.: Fr. (sensu Clowez 2012)

= *Morchella vaporaria* Bartayrès ex Brond. (sensu Clowez 2012)

Kenmerken:

- ◇ verlengd eivormige tot bijna conische hoed, koffiemet-melkkleurig tot olijfkleurig geelbruin, ribben snel zwart wordend;
- ◇ steel korter dan de hoed;
- ◇ met vallecule;

Fig. 2 - *Morchella importuna* – Kegelmorielje (foto L. Deceuninck)

- ◇ rechte primaire alveoli van top tot hoedrand lopend, secundaire alveoli meestal vierhoekig;
- ◇ niet met planten geassocieerde soort; komt voor op plantenafval, houtsnippers, as, puin enz... en heeft dus, in tegenstelling met de andere 3 hier beschreven soorten, geen vaste standplaats.

M. elata zou wel eens de oudste naam voor dit taxon kunnen zijn, maar wordt voorlopig als een *nomen dubium* beschouwd.

Morchella semilibera DC.: Fr. *nom. cons. prop.*

– Kapjesmorielje (fig. 3)

≡ *Mitrophora semilibera* (DC.) Lév.

= *Morchella crassipes* (Vent.: Fr.) Pers.

= *Morchella gigas* (Batsch) Pers.

= *Morchella gigas* var. *tintinnabulum* Clowez & Moinet

= *Morchella hybrida* (Sowerby) Pers.

= *Morchella undosa* (Batsch: Fr.) Pers.

= *Morchella varisiensis* Ruini

Kenmerken:

- ◇ hoed relatief klein en conisch, bruin;
- ◇ cilindrische steel langer tot veel langer dan de hoed;
- ◇ meer dan 1 cm brede vallecule;

Fig. 3 - *Morchella semilibera* – Kapjesmorielje
(foto M. Heyligen)

- ◇ primaire alveoli met rechte ribben;
- ◇ geassocieerd met loofbomen (*Fraxinus*, *Crataegus*, *Malus sylvestris*, *Prunus*).

M. gigas is de oudste naam voor dit taxon, maar Richard & al. (2015) stellen voor de meer algemeen verspreide naam *M. semilibera* te behouden.

Morchella esculenta (L.) Pers.
- Gewone morielje (fig. 4)

- = *Morchella esculenta* var. *aurantiaca* Clowez
- = *Morchella esculenta* var. *rubroris* Clowez & L. Martin

Fig. 4 - *Morchella esculenta* – Gewone morielje
(foto J. De Sutter)

- = *Morchella ochraceoviridis* Clowez
- = *Morchella ovalis* var. *minor* Clowez & L. Martin

Typische kenmerken zijn:

- ◇ ronde tot verlengde hoed, bleek tot donker oker tot bruinig zwart;
- ◇ afwezigheid van een vallecule;
- ◇ eerder regelmatige alveoli;
- ◇ alveolaire ribben (meestal) met oranje- of roodtint of vlekjes;
- ◇ cilindrische tot basaal zwak verdikte steel, gevond, wit tot crème;
- ◇ geassocieerd met loofbomen (es, olm, appelaar, wilde kastanje...).

Morchella vulgaris (Pers.: Fr.) Gray
– Hersenkronkelmorielje! (fig. 5)

- = *Morchella acerina* Clowez & C. Boulanger
- = *Morchella andalusiae* Clowez & L. Romero
- = *Morchella anthracina* Clowez & Vanhille
- = *Morchella conica* var. *pygmaea* Clowez & Delaunoy
- = *Morchella lepida* Clowez & Petit
- = *Morchella robiniae* Clowez
- = *Morchella vulgaris* var. *aucupariae* Clowez & Moin-geon

Kenmerken:

- ◇ kophoed ovoid tot bijna conisch, meestal donker-

Fig. 5 - *Morchella vulgaris* – Hersenkronkelmorielje
(foto M. Detollenaere)

grijs met blekere, afgeronde ribben, die soms rozig worden bij aanraking;

- ◇ geen vallecule;
- ◇ alveoli zeer onregelmatig tot hersenvormig;
- ◇ steel aan de basis meestal sterk verbreed en gegroefd;
- ◇ geassocieerd met loofbomen, maar ook te vinden in duinen bij helm.

Dit is de meest algemene soort aan onze Vlaamse kust. In Koksijde werd in 2009 een uitzonderlijk exemplaar gevonden met een gewicht van 720 g en een hoogte van 25 cm (fig. 6).

Nawoord

Dank zij recent moleculair onderzoek werd het aantal soorten, variëteiten en vormen sterk ingedijkt. Niettemin wachten nog meerdere taxa op verder onderzoek. Verder blijft het macroscopisch uit elkaar houden van erkende soorten met variabele vorm en kleur, bv. *M. esculenta* en *M. vulgaris*, niet steeds eenvoudig. Het

laatste woord is dus zeker nog niet gezegd en geschreven over dit opvallend en boeiend genus.

Literatuur

- Boudier E. (1897). Révision analytique des morilles de France. *Bull. Soc. mycol. Fr.* 13: 130-150.
- Clowez P. (2012). Les morilles, une nouvelle approche mondiale du genre *Morchella*. *Bull. Soc. mycol. Fr.* 126 (3-4): 199-376.
- Dennis R.W.G. (1978). *British Ascomycetes*. Ed. Cramer, Vaduz, 585 p.

Heim R. (1936). La culture des morilles. *Rev. Mycol.* 1 (Suppl.): 10-11 & 19-25.

Jacquetant E. (1984). Les morilles. Ed. La Bibliothèque des Arts, Paris, 114 p.

Richard F. & al. (2015). True morels (*Morchella*, Pezizales) of Europe and North America: evolutionary relationships inferred from multilocus data and a unified taxonomy. *Mycologia* 107(2): 359-382.

Fig. 6 - *Morchella vulgaris*: reuzenexemplaar
(foto P. Debaenst)

Gliophorus reginae

Een nieuwe wasplaat voor Vlaanderen

Luc Lenaerts - luc.lenaerts100@gmail.com

Inleiding

Op 15 november 2012 bracht Tom Verschraegen (ANB) mij een collectie van drie niet zo maar direct te determineren wasplaten van een schraal grasland in het Overbroek, Gelinden (Sint-Truiden). Ze hadden een slijmerige hoed en steel, purperbruine kleuren in de hoed en een hoofdzakelijk witte steel. Ik vermoedde dat het een ongewone vorm was van het Papegaaizwammetje, zonder groene kleuren. De zwammen geleken immers wat op de afbeelding van een wasplaat met wijnrode kleuren in de hoed en een witte steel, te vinden op p. 91 (onderaan) in 'The Genus *Hygrocybe*' van Boertmann. De specimens werden uiteindelijk bewaard in mijn herbarium onder de naam *Hygrocybe psittacina* forma, met als notities: zeer slijmerige hoed en steel, hoed purper tot bruin, steel wit met een gelige basis.

Figuur 1: *Gliophorus reginae* op 15 november 2012 (foto's Tom Verschraegen; de onderste twee Luc Lenaerts)

Macroscopie

Op 16 december 2013 vroeg Wim Veraghtert de Vlaamse mycologen aandacht te besteden aan een recente publicatie over het *Hygrocybe psittacina*-complex waarin na DNA-onderzoek twee nieuwe soorten wasplaten beschreven werden. Titel van de publicatie: 'DNA barcoding and morphological studies reveal two new species of waxcap mushrooms (Hygrophoraceae) in Britain' door A. Martyn Ainsworth, Paul F. Cannon & Bryn T.M. Dentinger, in *MycKeys* 7: 45-62 (2013). Eén van deze nieuw beschreven soorten was *Gliophorus reginae* Dentinger, A.M. Ainsw. & P.F. Cannon, uitgebreid macroscopisch afgebeeld in het artikel. Het was onmiddellijk duidelijk dat de vondst in Gelinden de nieuwe soort betrof.

De vondsten van 15 november 2012 (één groot en twee kleinere exemplaren) hadden volgende kenmerken (figuur 1): de hoed was conisch, campanulaat tot breed campanulaat, met on-

duidelijke umbo, bij het grootste exemplaar uiteindelijk volledig uitspreidend, diameter 25 tot 65 mm, hoedrand iets omgebogen, golvend, geplooid, soms geërodeerd en gespleten, weinig tot duidelijk doorschijnend gestreept tot halfweg de hoed, slijmerig tot kleverig, soms iets korrelig. De kleuren in verse toestand waren te omschrijven als lila, purper, violet tot roodbruin, met Kornerup en Wanscher (1981) gecodeerd als hellila (15 A 5), grauviollet (15 B 4-5), pur-

Figuur 2: *Gliophorus reginae* op 20 november 2014 (foto's Daniëlle Clits)

pur (15 A-B 6), rotbraun (8 D 5 tot 8, 9 D 6-7), met het ouder worden grauviolett (15 C-D 5), rotlila (14 C 5), graumagenta (14 D 5, 13 C-D 6), en verblekend met gelige tinten, graugelb (4 B 5) of grauorange (5 B 4). De plaatjes waren buikvormig uitgebocht en smal aangehecht op de steel. De kleuren geleken op die van de hoed maar waren bleker, graurubin (12 C 4). De plaatjesrand was bijna wit. Bij het verouderen werden de plaatjes bijna helemaal wit met helder gele tint (hellgelb, 2 A 5). De steel was cilindrisch bij de kleine exemplaren, kleverig tot slijmerig, wit bovenaan, geel (gelb, 2 A 6) of helder geel (hellgelb, 2 A 5) onderaan. De steel van het grotere exemplaar was robuuster, vertekkend van een (afgeplatte) knotsvormig verbrede basis en versmallend naar de hoed toe, afgeplat, glad, kleverig tot slijmerig, wit bovenaan, bleek oranje (grauorange, 6 B 4), helder geel (hellgelb, 4 A 5), tot zelfs knalgeel (knallgelb, 3 A 8) onderaan. De afmetingen van de stelen waren 50-80 x 7-18 mm.

Op 20 november 2014 werd de soort tijdens een Mycolim-excursie opnieuw in hetzelfde grasland gevonden (figuur 2). Op twee plaatsen dicht bij elkaar stonden respectievelijk 5 en 2 exemplaren. Nu waren er bij sommige specimens ook lila tot purper tinten aanwezig in de stelen. De kleuren werden als volgt gecodeerd: de hoeden rotlila, graumagenta (14 C 6-7), purpurrot = violettrot (14 B 7), purpur (15 B 6-7), graurubin (12 C 7), graurosa (11 B 6), braunrot (11 C 7), de plaatjes purpurweiss (14 A 2), purpurrosa (14 A 3), de stelen bovenaan wit, verder rotweiss = rosaweiss (12 A 2), blassrot (12 A 3), rotlila (14 B-C 4-5) tot graumagenta (14 C 6, 14 D 4 tot 6), aan de basis blassorange (5 A 3) tot gelb (2 A 6-7) of hellgelb (2 A 5).

Microscopie

Sporen

De sporen zijn ellipsoïd, glad, 6,9-9,8 x 4,5-6,4 μm en daarmee soms wat langer en breder dan de maten in

Figuur 3: *Gliophorus reginae* - sporen

de originele beschrijving: 6,0-8,5 (-9,0) x 4,0-5,5 (-6,0) μm (figuur 3). In de sporen is een centrale druppel aanwezig.

Figuur 4: Onrijp basidium, 2-sporig en 4-sporig basidium

Basidia

Analoog met alle andere soorten wasplaten is de lengte van de basidia minstens vijf maal groter dan de grootste breedte (vaak veel meer) (figuur 4). De basidia zien er dan ook erg slank uit. De sterigmen zijn vrij lang (4-8 μm). Er zijn zowel 2-sporige als 4-sporige basidia. De meerderheid is 4-sporig. Er is een gesp aanwezig aan de basis van het basidium (niet duidelijk te zien op de foto's). De lengte van de door ons gemeten basidia is 42-65 x 7-10 μm , wat overeenkomt met de waarden in de originele beschrijving.

Tramahyfen

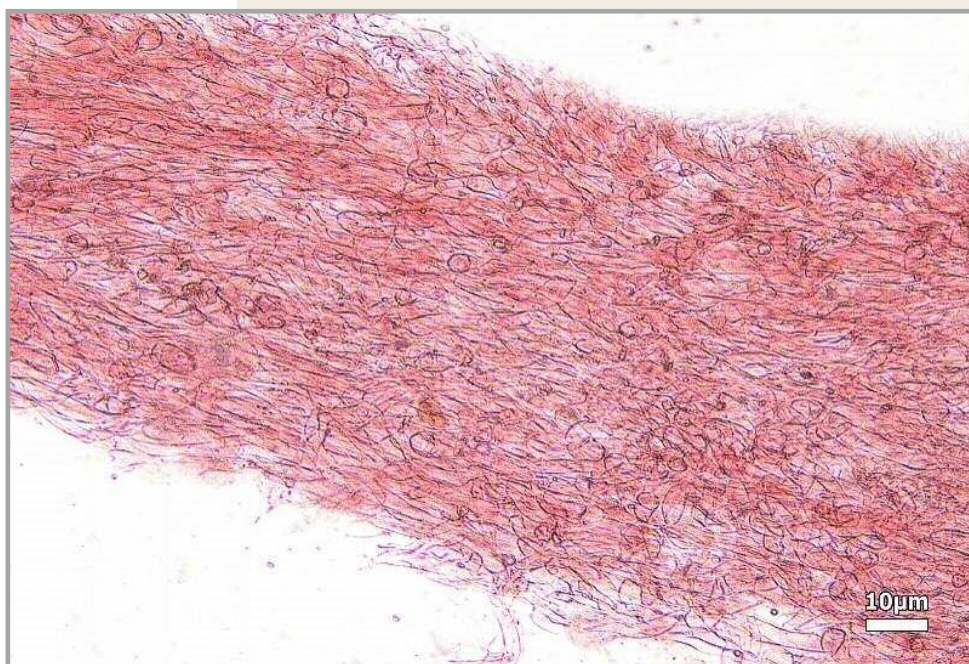
De tramahyfen tonen het uitzicht van een dicht, dooreengevlochten netwerk (figuur 5). De hyfen lopen zelden parallel. Ze zijn cilindrisch tot vaak spoelvormig, met de grootste breedte in het midden, versmallend naar beide uiteinden (figuur 6). De uiteinden zijn soms afgerond, maar vaak bijna spits of met een smal septum, loodrecht op de lengterichting van de hyfe (4-5 μm breed). Regelmatig vormen de hyfen eindcellen die spoelvormig,

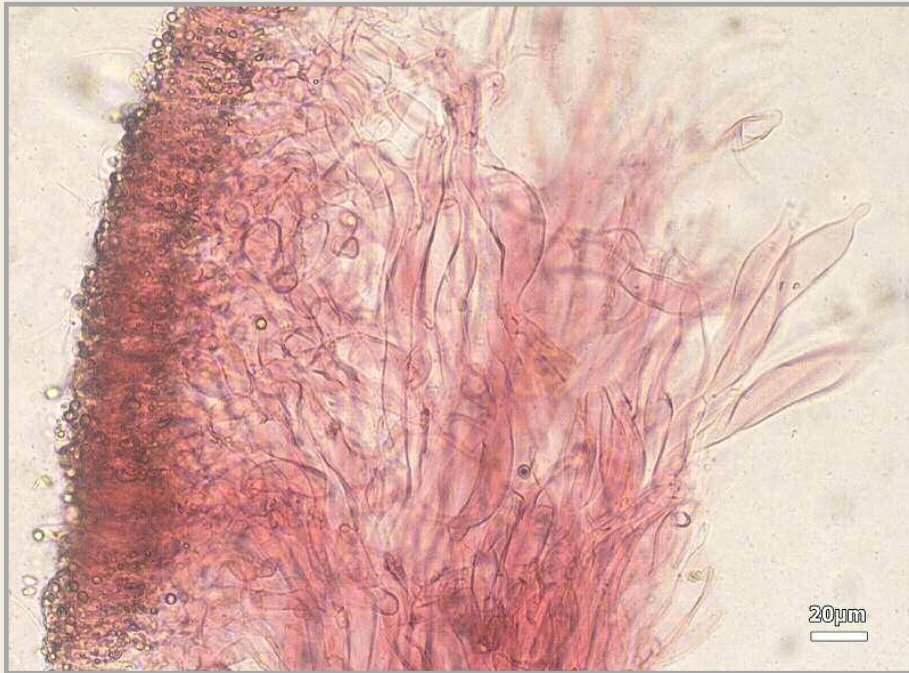
clavaat tot eivormig zijn (figuur 7). De afmetingen van de hyfen zijn 45-185 x (4-) 12-26 μm . Deze maten komen overeen met de maten in de originele beschrijving. Gespen zijn overvloedig aanwezig.

Hoedhuid en steel

De structuur van zowel de hoed- als de steelbekleding is een ixotrichoderm (figuur 8). Open gespen zijn aanwezig (zie detail).

Figuur 5: Lameltrama met dooreengevlochten hyfen

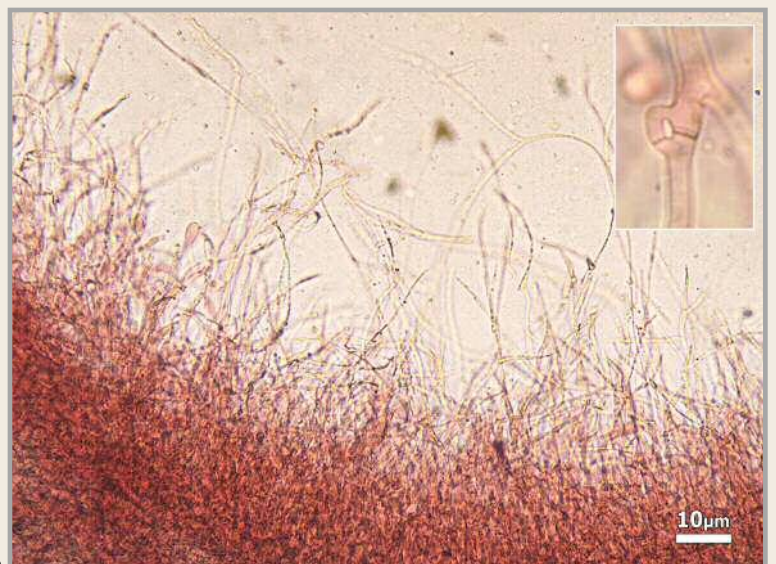

Figuur 6: Hyfen van het lameltrama

Figuur 7: Spoelvormige, clavate tot eivormige eindcellen in het lameltrama

Figuur 8: De hoedheid is een ixotrichoderm

Bestudeerd materiaal

Plaats	Datum	# specimens	Herbarium-nr.
Grasland Overbroek, Gelinden, Sint-Truiden	15/11/2012	3	LL 12/234
Grasland Overbroek, Gelinden, Sint-Truiden	20/11/2014	3	LL 14/345 LL 14/346 LL 14/347

Bespreking

Macroscopie

Door de bijzondere kleuren (zonder groen) van deze slijmerige wasplaat is de soort macroscopisch goed te herkennen.

Microscopie

Verwacht werd dat het microscopisch uitzicht van deze nieuwe soort met slijmerige hoed en steel zou overeenkomen met dat in het *Hygrocybe psittacina* (nu *Gliophorus psittacina**)-complex, met vooral een subregulair lameltrama, met hyfen die <200 µm lang zijn en met afgeronde hyfenuiteinden. Uit de studie van het lameltrama blijkt dat echter niet helemaal te kloppen. De hyfen zijn inderdaad < 200 µm lang (meestal zelfs < 100 µm lang), maar het lameltrama is flink dooreengevlochten en zelden duidelijk subregulair. We kunnen dit lameltrama moeilijk 'subregular with some interwoven elements' noemen, maar eerder 'interwoven, with some subregular elements' (figuur 5).

Over het uitzicht van de hyfen wordt niets gezegd in de originele beschrijving. Daarin worden alleen enkele min of meer cilindrische tramahyfen afgebeeld. Zoals hoger vermeld zijn cilindrische, maar vooral spoelvormige hyfen aanwezig in het lameltrama, met daarnaast spoelvormige, clavate tot bijna ronde eindcellen (figuren 6 en 7).

**Wasplaten met een slijmerige hoed en steel worden sinds kort in een apart genus Gliophorus geplaatst i.p.v. in het genus Hygrocybe.*

Nomenclatuur

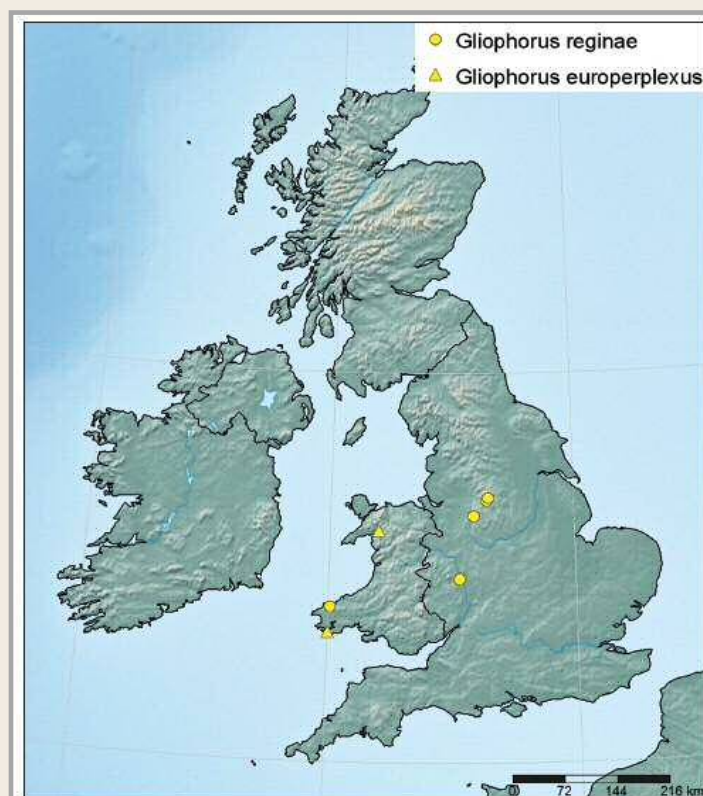
Dankzij de resultaten van het DNA-onderzoek mag *Gliophorus reginae* nu beschouwd worden als een aparte soort. De soortnaam 'reginae' verwijst naar de zestigste verjaardag van de krooning van de Engelse koningin Elisabeth II in 2013.

Volgens Index Fungorum is *Hygrocybe sciophanoides* var. *carneoviolacea* B. Lefebvre (2001), synoniem met *Gliophorus reginae*. *Hygrocybe sciophanoides* var. *sciophanoides* zou volgens dezelfde bron synoniem zijn met *Gliophorus psittacina*. Volgens Ainsworth et al. moet *Hygrocybe sciophanoides* Rea (die volgens Index Fungorum dan weer synoniem is met *Hygrocybe sciophanoides* (Rea) P.D. Orton & Watling) beschouwd worden als een nomen dubium.

Lefebvre beschrijft in zijn Latijnse diagnose van var. *carneoviolacea* de verschillen met de beschrijving van Rea en duidt een holotype van zijn variant aan (*Holotypus* MB n° 00111 in herbaria LIP conservatur).

Verspreiding, habitat en fenologie

Het holotype van *Gliophorus reginae* is afkomstig uit

Figuur 9: Verspreiding in Groot-Britannië (Ainsworth et al., 2013)

Worcestershire (Willow Bank), Groot-Brittannië, 24 januari 2008, en wordt bewaard in het herbarium van Kew, London. Habitat: 'in unimproved short (grazed or mown) acid-neutral rough pasture or other grassland'.

In figuur 9, afkomstig uit het artikel van Ainsworth et al., is de in 2013 gekende verspreiding in Groot-Brittannië terug te vinden van de twee in het artikel nieuw beschreven soorten, waaronder *Gliophorus reginae*. De soort is dan bekend van een kerkhof in West-Wales (Pembrokeshire) en van graslanden in centraal Engeland (Worcestershire, Staffordshire en Derbyshire). De vroegste vondst (door C. Lovatt) dateert van 1996 (en mogelijk zelfs van 1994) in Staffordshire. In Worcestershire wordt de soort sinds 2000 bijna ieder jaar gevonden (5 plaatsen in een grasland van 0,8 ha). In het artikel worden (buiten het holotype) tussen 1996 en 2013 3 waarnemingen vermeld in de tweede helft van oktober, 5 in november, 1 in december en 1 in januari.

Volgens Danmarks svampeatlas werd de soort tussen 2000 en 2005 tweemaal in de maand oktober aangetroffen in Østjylland (Denemarken) (geregistreerd als *Gliophorus reginae*). Verder konden nog recente waarnemingen in Groot-Brittannië teruggevonden worden van 11 januari 2014 en 17 november 2014 (geregistreerd als *Gliophorus reginae*). In Frankrijk wordt de soort in 2001 aanvankelijk beschreven als *Hygrocybe sciophanoides* var. *carneoviolacea* B. Lefebvre (waarnemingen van 24 november tot 20 december 2000). Habitat: 'dans un pré montueux, à flanc de coteau; pâturage extensif par les bovins qui ne labourent pas le sol mais qui rasant l'herbe'. Ook in Spanje zijn tussen 2002 en 2013 5 waarnemingen in de maand november terug te vinden (geregistreerd als *Hygrocybe sciophanoides* var. *carneoviolacea*) (in 'campos y prados').

De vruchtlichamen van *Gliophorus reginae* zijn dus te vinden in schrale graslanden vanaf de tweede helft van oktober tot in januari. De registraties als *Gliophorus reginae* schijnen voorlopig beperkt tot Groot-Brittannië en Denemarken. Verschillende waarnemingen onder de naam *Hygrocybe sciophanoides* var. *carneoviolacea* (oorspronkelijk beschreven vanuit Frankrijk) zijn terug

te vinden in Spanje.

Vegetatie

Bijgevoegd werd een vegetatieopname op onze vindplaats in Gelinden (figuur 10).

Soort	Nederl. naam	Bedekkingsgraad (%)
<i>Brachypodium pinnatum</i> (L.) Beauv.	Gevinde kortsteel	30
<i>Alopecurus pratensis</i> L.	Grote vossenstaart	10
<i>Centaurea jacea</i> L.	Knoopkruid	10
<i>Lotus corniculatus</i> L.	Gewone rolklaver	5
<i>Trifolium pratense</i> L.	Rode klaver	5
<i>Rhinanthus alectorolophus</i> (Scop.) Pollich	Harige ratelaar	5
<i>Holcus lanatus</i> L.	Gestreepte witbol	5
<i>Vicia sepium</i> L.	Heggenwikke	3
<i>Lathyrus pratensis</i> L.	Veldlathyrus	3
<i>Heracleum sphondylium</i> L.	Gewone berenklauw	3
<i>Ranunculus repens</i> L.	Kruipende boterbloem	2
<i>Ranunculus acris</i> L.	Scherpe boterbloem	2
<i>Leucanthemum vulgare</i> Lam.	Gewone margriet	1
<i>Anemone nemorosa</i> L.	Bosanemoon	1
<i>Hypericum dubium</i> Leers	Kantig hertshooi	1
<i>Geranium dissectum</i> L.	Slijpladooievaarsbek	< 1
<i>Cerastium fontanum</i> Baumg.	Gewone hoornbloem	< 1
<i>Dactylis glomerata</i> L.	Kropaar	< 1
<i>Vicia hirsuta</i> (L.) S. F. Gray	Ringelwikke	< 1
<i>Narcissus pseudonarcissus</i> L.	Wilde narcis	< 1
<i>Ononis spinosa</i> L.	Kattendoorn	< 1
<i>Taraxacum officinale</i> F. H. Wigg.	Paardenbloem	< 1
<i>Trifolium dubium</i> Sibth.	Kleine klaver	< 1
<i>Festuca pratensis</i> Huds.	Beemdlangbloem	< 1
<i>Rumex acetosa</i> L.	Veldzuring	< 1
<i>Campanula rapunculus</i> L.	Rapunzelklokje	< 1
<i>Arrhenatherum elatius</i> (L.) Beauv.	Glanshaver	< 1

02/06/2015, **Overbroek, Gelinden (Sint-Truiden)**, hooiland met extensieve nabegrazing: oppervlak 3 m × 3 m, steile helling naar het ZW, kalkhoudende leem op mergel.

Figuur 10: Vegetatie in het Overbroek, Gelinden (foto L. Lenaerts)

Nederlandse naam

Als Engelse naam van de paddenstoel is de naam 'Jubilee waxcap' terug te vinden. In Denemarken wordt de paddenstoel Parakit-vokshat genoemd ('Parkietwasplaat'). Purperbruine wasplaat of Violetbruine wasplaat zou een logische Nederlandse naam zijn.

Dankwoord

Dank aan Tom Verschraegen voor het verzamelen van de eerste collectie en de kritische vraag of dit wel een Papegaaizwammetje kon zijn. Dank aan Jules Robijns voor de vegetatieopname. Dank aan Gut Tilkin, Marcel Heyligen en Jules Robijns voor het nalezen van de teksten. Dank aan Daniëlle Clits en Tom Verschraegen voor een aantal foto's. Dank aan Marcel Heyligen voor het bewerken van de foto's.

Bibliografie

- Ainsworth A., Cannon P. & Dentinger B. (2013). DNA barcoding and morphological studies reveal two new species of waxcap mushrooms (Hygrophoraceae) in Britain. *Myckeys* 7: 45-62.
- Boertmann D. (2010). The Genus *Hygrocybe*, 2nd revised edition. Fungi of Northern Europe, Vol. 1. The Danish Mycological Society. 200 p.
- Bon M. (1990). Les Hygrophores. Flore Mycologique d'Europe 1. Documents Mycologiques Mémoire Hors Série N° 1. L'Association d'Ecologie et de Mycologie. Lille. 105 p.
- Candusso M. (1997). *Hygrophorus* s.l. Fungi Europaei. Libreria Basso. Alassio. 784 p.
- Kornerup A. & Wanscher J. (1981). Taschenlexikon der Farben. Muster-Schmidt Verlag. Zürich-Göttingen. 3. Unveränderte Auflage. 242 p.
- Lefebvre B. (2001). *Hygrocybe sciophanoides* (Rea) Orton & Watl. (var. *carneoviolacea* v. nov.) espèce ou variété nouvelle pour la France? *Documents mycologiques* 31 (n° 121): 23-26.
- Orton P. & Watling R. (1969). A reconsideration of the classification of the Hygrophoraceae. *Notes R. bot. Gdn Edinb.* 29 (n° 1): 131.

Verslag van de KVMV-vierdaagse 2015 te Retie

Lieve Deceuninck - lieve.deceuninck@skynet.be

Een korte toelichting bij enkele van de vele vondsten tijdens de door AMK georganiseerde vierdaagse die plaats vond van 15 tot 18 oktober 2015. Overdag werden de Antwerpse Kempen verkend en 's avonds kon de groep in hotel Corsendonk De Linde in Retie terecht voor determinatie, bespreking, een lekker streekbiertje en een welverdiende nachtrust.

Bij aanvang van de eerste excursie lagen de verwachtingen bij de 28 deelnemers niet erg hoog. Het hoogtepunt van het seizoen was al voorbij en de voorafgaande week was het bitter koud en droog. Ondanks 7° C en druilerige regen morde toch niemand toen de eerste excursie naar de **Tikkebroeken** te **Kasterlee** startte.

Het Kempens laagveengebied met zijn elzenbroekbos, hooiland, gagelveld, natte en droge heide en een graasweide leverde heel wat gekende en minder gekende soorten op. De vondst van enkele saprotrofen, *Mycena bulbosa* (Biezenmycena) en de fel oranjegekleurde *Aleuria aurantia* (Grote oranje bekerzwam), bracht zon in de deelnemersgroep en het enthousiasme laaide meteen op. De Russula-zoekers vonden aan de rand van en in het broekbos heel wat soorten die geanimeerde discussies opleverden: *R. subrubens* (Wilgenrussula), *R. paludosa* (Appelrussula), *R. emetica* f. *longipes* (Naaldbosbraakrussula), *R. fragilis* (Broze russula) en *R. laccata*. Ook wilgenbegeleiders als *Cortinarius uliginosus* (Kopperode gordijnzwam) en *Hebeloma pusillum* (Wilgenvaalhoed) pasten in het rijtje van broekbossoorten. Onze gids toonde ons een

prachtig groepje jonge *Pholiota aurivella* (Goudvliesbundelzwam) (foto 1) die naast mooie foto's stof tot verdere discussie opleverde. De fotografen hadden verder oog voor *Poronia punctata* (Grote speldenprikzwam) op ponymest, *Mycena megalospora* (Veenmycena) en *Clavaria argillacea* (Heideknotszwam). 's Avonds gaf het lekkere avondeten de nodige energie om de determinaties te starten en voor wie het wens- te, tot in de late uurtjes door te gaan. In de dagelijkse avondbespreking van de microscopische determinaties werden de eerste nieuwe basidio- en ascomyceten voor Vlaanderen gemeld.

Na een rustige nacht met flink wat regen en een uitge-

Foto 1: *Pholiota aurivella* -
Goudvliesbundelzwam
(M. de Haan)

Foto 2: *Mycena inclinata* f. *albopilea* - Fraaisteelmycena (J-C Delforge)

breid ontbijt werd er vrijdag gestart aan een kilometerlange eikendreef die leidde naar de vochtige heidegebieden van de **Ronde put** te **Mol/Postel**. Vanop het jaagpad langs het kanaal werd op een levende stam van eik *Pleurotus dryinus* (Schubbige oesterzwam) opgemerkt evenals een mooie collectie *Lyophyllum semitale* (Zwartvlekkende rouwridderzwam) en enkele ectomycorrhizavormers waaronder *Cortinarius infractus* (Olijfkleurige gordijnzwam), *Leccinum quercinum* (Eikenboleet) en *Sarcodon scabrosus* (Blauwvoetstekelzwam). Mooie en bijzonder verse korstzwammen verdwenen in de rugzakken en zouden 's avonds voor enkele leuke verrassingen zorgen. Het genus *Trechispora* (Dwergkorstje) viel op met drie soorten waaronder een nieuwe voor Vlaanderen, *Trechispora minima* K.H. Larss. Ook weinig waargenomen zijn de vruchtlichamen van *Calocera pallidospathulata* (Spatelhoortje), die werden aangetroffen op een zitbank, vlakbij het venige heidegebied.

Bij het naderen van de eigenlijke Ronde put werd het terrein beduidend drassiger en werden soorten als *Alnicola citrinella* (Bleke elzenzompzwam), *Hygrocybe conica* (Zwartwordende wasplaat) en *Marasmius limosus* (Rietwielkje) op Lisdodde genoteerd. Op de terugweg trokken nog *Lactarius mammosus* (Donkere kokos-

melkzwam), *L. glyciosmus* (Kokosmelkzwam) en een bundel *Mycena inclinata* f. *albopilea*. (Fraaisteelmycena, witte vorm) (foto 2) de aandacht.

Vijftien deelnemers trokken in de namiddag naar het beschermde natuurgebied de **Liereman** te **Oud-Turnhout**. Het gemengde bos op droge zandgrond was goed voor algemene Kempensorten.

Zich uitleven kon de groep in het broekbos met opeenvolgend een elzen-, berken- en wilgenbroekbestand. Ofwel genoteerd ter plaatse of in een doosje meegenomen om achteraf te determineren werden uiteindelijk volgende broekbossoorten genoteerd *Mycena pseudocorticola* (Blauwgrijze schorsmycena), *Inonotus radiatus* (Elzenweerschijnzwam), *Hebeloma helodes* (Moerasvaalhoed), *Hypholoma subericaceum* (Modderzwavelkop), *Pholiota myosotis* (Moerasbundelzwam). Bij de avondbespreking vernamen we ook enkele nieuwe of zeldzame vondsten voor Vlaanderen waaronder ook een *Cortinarius fulvostriatus* (Kastanjestreephoedgordijnzwam), *C. safranopes* (Wijdplaatgordijnzwam), *C. unimodus* (Grootspoorgordijnzwam), *Psathyrella atroaminata* (Zwartplaatfranjehoed), *Phanerochaete magnolia* (Getand huidje) en *Clitocybe squamulosa* (Fijnschubbig trechterzwam). Voor vondsten van myxomyceten was er door de regen in de voorbije nacht weinig hoop maar op beschutte plaatsen werden een 7-tal soorten opgespoord. *Didymium projectile* (Trechterdraadkristalkopje), een soort uit India die recent ook in de buurlanden (NL, F) gevonden werd, werd aangetekend als nieuwe soort voor Vlaanderen. Het was een sombere maar vruchtbare dag.

Zaterdagvoormiddag werd de **Hooyput** te **Arendonk**

Foto 3: De Hooyput te Arendonk (L. Deceuninck)

(foto 3) bezocht, een gebied dat vroeger regelmatig met Maaswater bevoeid werd en nu vochtige hooilanden, veenmoeras en drassige heiden herbergt. Vochtige heide en pitrus, het uitgelezen biotoop voor de vele waargenomen exemplaren van *Mycena adonis* (Prachtmycena) (foto 4) met hier en daar een berk, ideaal voor een *Leccinum holopus* (Witte berkenboleet). Kleine oranje bekerzwammetjes, gevonden tussen heidestruiken, krijgen enkele uren later de naam *Aleuria exigua* (Kleine oranje bekerzwam) en bleken een derde vondst voor Vlaanderen. Verder weinig russula's te vinden maar wel *Lactarius trivialis* (Forse melkzwam), *Cortinarius ochrophyllus* (Okervezelgordijnzwam), *C. romagnesii* (Voorjaars-gordijnzwam), *Hebeloma birrus* (Dwergvaalhoed), *H. lutense* (Valse radijsvaalhoed), *Inocybe obscurobadia* (Bruine pelargoniumvezelkop) en *Mycena pterigena* (Varenmycena). Op takken van *Frangula* (Sporkenhout/Vuilboom) groeiden *Mollisia nipterami-*

cola en *Typhula capita*, twee nieuwe soorten voor Vlaanderen.

Zestien deelnemers trokken zaterdagmiddag naar het unieke bosreservaat **Den Doolhof** te **Turnhout**, een oud loofbos met een dijkje dat wat kalk bevat en een verlaten vijver met wilgenrand en populierenbos. Op de lijst genotuleerd: de minder algemene *Mycena albidolilacea* (Lila mycena), *Cortinarius violaceus* (Violette gordijnzwam), *Hygrocybe miniata* (Gewoon vuurzwammetje) op strooisel te midden van het bos, mooie duidelijke vruchtlichamen van de *Chromocyphella muscicola* (Mosschelpje) op levende stam van esdoorn, *Russula fragilis* f. *atropurpurella* (een forse, donkere vorm van de Broze russula) in grote aantallen voorkomend, *Psathyrella cotonea* (Geelvoetfranjehoed) in de wortel van een omgevallen Amerikaanse eik en voor ondergetekende als kers op de taart, twee exemplaren van *Hy-*

Foto 4. *Mycena adonis* - Fraaisteelmycena (G. Van Boeckel)

dropus moserianus (Trechtersapsteel), nu op 10 km in vogelvlucht van de eerste vondst voor Vlaanderen van 2 juli 2011.

Uit de bespreking vernamen we nog de vondst van *Coprinopsis bellula* (Sneeuwwitje) en de determinatie van meerdere oorzwammetjes. Het bleek tevens de hoogtedag voor de *Mycena*-liefhebbers te zijn met wel 25 soorten plus 2 variëteiten. Daarnaast is de *Russula subrubens* dé russula van het weekend geworden. Voor het genus *Amanita* (Amaniet) was het al vrij laat in het seizoen maar Den Doolhof is een bos om in de toekomst zeker nog eens te doorzoeken.

Als afscheidsexcursie op zondagvoormiddag kuierde de groep rustig door het zonovergoten **Prinsenpark** te **Retie**, van gemengd bos naar de vijver, verder door het sparren- en beukenbos en terug naar de parking. Een deelnemersgroep waarvan je mag verwachten dat ze van drie intensieve dagen voldaan zijn en het wat rustiger aan zouden doen... maar niets was minder waar. Heel wat nog niet waargenomen soorten kwamen als-

nog op de lijst, *Clitocybe irina* (Geurige schijnridderzwam) met bochtig aangehechte plaatjes, enkele stekelzwammen, de parasiet *Cordiceps ophioglossoides* (Zwarte truffelknotszwam) op zijn meest voorkomende substraat *Elaphomyces muricatus* (Stekelige herten-truffel), een kleine bruine trilzwam die na determinatie de *Craterocolla cerasi* (Kersentrilzwam) bleek te zijn, een tweede vondst voor Vlaanderen, *Russula langei* en onwaarschijnlijk grote vruchtlichamen van de *Macrotyphula fistulosa* (Pijpknotszwam) tot wel 30 cm hoog.

De mails vlogen 's avonds nog volop de mailboxen binnen en buiten met determinaties van de laatste excursie. Dit enthousiasme was vooral te danken aan de goede voorbereiding van de programmatoren Jos Volders en Wim Veraghtert in samenwerking met Natuurpunt, A.N.B, de voortreffelijke maar bovenal sympathieke gidsen François Bartholomeeusen, Jef Van Beek, Frans Daemen, Jan Cortens en de barman Guido Van Boeckel die 's avonds op tijd en stond de uitgedroogde deelnemers van drank voorzag. Bedankt!

KVMV-vierdaagse te Lokeren (van 20 oktober 2016 tot 23 oktober 2016)

Voor het jaarlijkse KVMV-werkweekend van volgend jaar, verblijven we in 'Biznis Hotel' te Lokeren (neem alvast een kijkje op www.biznishotel.be).

Lokeren ligt vrijwel in het hart van het Waasland, in de provincie Oost-Vlaanderen. Het wordt onze uitvalsbasis om diverse natuurgebieden in het Waasland te verkennen. Via de prachtige tuin van het hotel kan je zelfs rechtstreeks – te voet – naar natuurreserveaat Het Molsbroek.

Het volledige excursieprogramma, hoofdbrok én basis voor microscopie van de vondsten, moet uiteraard nog opgesteld worden. Hierover krijg je ruim op voorhand meer uitleg.

Naar goede gewoonte voorzien we tevens een korte avondbespreking van de determinaties.

We hebben 16 kamers (type Standaard TWIN) gereserveerd en een ruime microscopiezaal (zaal Van Gogh, 70 m²). Iedere kamer beschikt over een LCD-televisie, draadloos en bedraad internet, een ruim bureau, een smaakvolle badkamer, een haardroger, royale bedden, een knusse zithoek...

Bovendien is er voor elke kamer een gratis parkeerplaats op een afgesloten parkeerruimte voorzien.

Alle kamers zijn zowel voor single als dubbel gebruik uitgerust. Wie een eenpersoonskamer reserveert, krijgt dus ook een dubbele kamer.

De prijs per persoon voor het ganse verblijf (van donderdagnamiddag tot zondag na het middagmaal) bedraagt:

- ◇ **per persoon, indien 2-persoonskamer: 289,00 euro**
- ◇ **per persoon, indien 1-persoonskamer: 386,00 euro**

In de prijs zijn drie overnachtingen, alle maaltijden én een verzekering inbegrepen.

Een annulatieverzekering dien je eventueel zelf te voorzien.

Deelnemen aan de excursies zonder overnachting kan, mits meebrengen van eigen lunchpakket.

Gelieve in te schrijven vóór 31 januari 2016:

- via een mail naar: vera.declercq@telenet.be met vermelding van na(a)m(en) van de deelnemer(s) en de keuze van 1- of 2-persoonskamer,
- en door storting van een **voorschot van 80,00 euro per deelnemer** op rekening **IBAN BE17 7370 1875 7621** van de KVMV vzw, Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen.

Later krijgt elke deelnemer een infobundel met alle nodige info voor het werkweekend én een uitnodiging voor het betalen van het restbedrag.

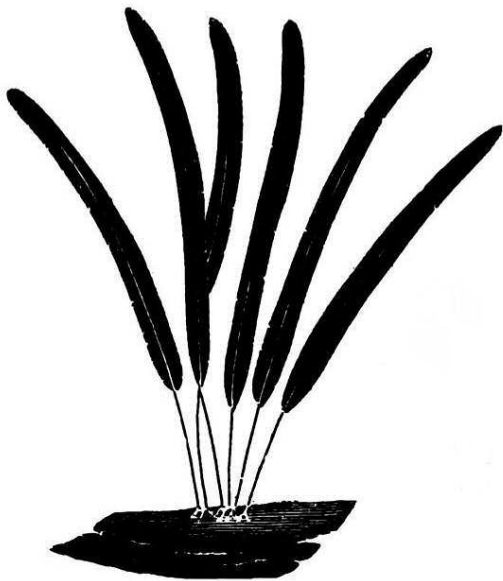
We kijken uit naar je deelname! Alvast welkom!

Medeorganisator en aanspreekpunt: Vera Declercq, Hofstraat 21, 9140 Tielrode; 03/771 06 81.

Aankondiging cursus

Initiatie determineren van Myxomyceten

Myxomyceten of slijmzwammen zijn voor de meeste natuurliefhebbers vrij onbekend. Nochtans zijn het zeer boeiende en nuttige organismen met een opmerkelijke levenscyclus die culmineert in de ontwikkeling van fotogenieke vruchtlichamen.

De eerste stappen in het determineren van Myxomyceten kunt u maken tijdens 6 dinsdagavonden in het voorjaar van 2016 in de Bio-ruimte van de UAntwerpen telkens van 20 tot 22 u.

Cursusdata zijn 29 maart, 12 april, 3 mei, 17 mei, 24 mei en 31 mei 2016.

De eerste inleidende les geeft een overzicht van de ecologie, morfologie, systematiek van de myxomyceten, alsook informatie over het verzamelen en bewaren van collecties. Verder omvat elke van de 5 overige modules een algemene inleiding, gevolgd door een praktisch gedeelte, waarin u leert de macroscopische kenmerken te herkennen en de grote groepen te onderscheiden. Om een determinatie te vervolledigen is het microscopisch aspect belangrijk en daarom worden de nodige technieken voor het maken van een goed preparaat aangeleerd.

Om deel te nemen aan deze cursus is het wenselijk dat u met een gewone lichtmicroscop kunt werken.

Deze cursus is gratis voor leden.

Inschrijven kan tot 22 maart 2016 met een mailtje aan myriam.de.haan@skynet.be.

Myriam

Lidgeld 2016

De leden worden verzocht het lidgeld voor 2016 te betalen: 21 euro voor een individueel lidmaatschap of 23 euro voor een gezinslidmaatschap, via overschrijving op bankrekeningnummer BE17 7370 1875 7621 (BIC-code KREDBEBB) op naam van de KVMV vzw te Antwerpen. Eventuele bankkosten worden gedragen door de opdrachtgever.

Buitenlandse leden betalen 28 euro voor een individueel lidmaatschap of 30 euro voor een familielidmaatschap.

Gelieve op de overschrijving als mededeling te vermelden: Lidgeld 2016 + afdeling.

Voor een hernieuwing van uw lidmaatschap volstaat de betaling en hoeft u zich niet via de website als nieuw lid in te schrijven.

19^e editie ANKONA-ontmoetingsdag

Zaterdag 13 februari 2016 - Antwerpen, Campus Groenenborger

Halfweg het VN-decennium 'Biodiversiteit 2011-2020 ... nog 5 jaar te gaan ... of te lopen?

ANKONA is de Antwerpse Koepel voor Natuurstudie. De jaarlijkse ontmoetingsdag, i.s.m. UAntwerpen, departement Biologie – ECOBE, is het uitgelezen moment om collega-natuurliehebbers te ontmoeten en nieuwtjes uit te wisselen.

Het programma ziet er al vast gevarieerd en veelbelovend uit. Klassiek is er zowel in de voor- als in de namiddag een praktische workshop. Voor beide workshops is het aantal deelnemers beperkt tot 20. Hou je meer van lezingen en wil je zelf je programma in de voormiddag samenstellen? Dat kan, door te 'zappen' van de ene parallelle sessie naar de andere.

In de parallelle SESSIE 1: thema 'Door het bos de bomen (nog) zien' presenteert Lieve Deceuninck (AMK) er van 9.50-10.25 uur "De essenziekte (Hymenoscyphus fraxineus) in de provincie Antwerpen".

Tijdens de middag wordt een kortfilm vertoond over de dagvlinders in de provincie Antwerpen en komt een wetenschappelijke illustrator (kunstenaar) een lezing geven over zijn werk.

Na de middagpauze is er de klassieke 'korte berichten'-rubriek waarbij iedere organisatie of vrijwilliger een item, dat verband houdt met natuurstudie, kan komen toelichten.

In de namiddag gaat alles in plenum door en wordt er dieper ingegaan op het thema van de dag, want straks is het 2020...

Het volledig programma kan je raadplegen op de ANKONA-website (www.ankona.be; rubriek 'ontmoetingsdagen'). De start is om 9.30 uur en de deelname is gratis, maar vooraf inschrijven is verplicht en kan **t.e.m. 5 februari 2016**. Inschrijven doe je bij voorkeur digitaal via de ANKONA-website.

nieuws

De volgende werken kunnen vanaf nu geraadpleegd en ontleend worden in de bibliotheek.

- ◇ Raf Leysen, 2014, Meeldauwen van België en Nederland. (Asc 039)
- ◇ André Fraiture and Peter Otto (eds), 2015, Distribution, ecology and status of 51 macromycetes in Europe. (Alg 071)

Onze dank gaat naar André Fraiture die via André de Haan dit laatste werk aan de bibliotheek schonk.

Tot een volgende Sporen,

Lucy

Nieuwtjes uit recente tijdschriften (8.4)

Roosmarijn Steeman

roosmarijn.steeman@natuurpunt.be

Der Tintling 92 - 2015 (1)

Portret nr. 171 toont *Agrocybe arvalis*, met macrofoto's en microscopie van de pleurocystiden met vingervormige uitstulpingen en spoelvormige cheilocystiden. Portret nr. 172 toont *Stereum rugosum*. J. Marqua beschrijft de manier waarop hij met behulp van plasticine aan fotografie onder de stereomicroscopie doet. 'Paddenstoelen uit Tasmanië' is de titel van een mycologisch reisverslag van Dr. M. Theiss, K. Gilbert en M. Cloudsdale. De paddenstoelen uit de eucalyptuswouden die worden afgebeeld, zijn soorten uit de geslachten *Boletellus*, *Porphyrellus*, *Xerocomus*, *Amanita*, *Lactarius*, *Phylloporus*, *Simocybe*, *Anthracophyllum*, *Dentipellis*, *Mycena*, *Entoloma*, *Lepiota*... D. Lode bespreekt een zeldzame aardstervondst uit de Pfälzischer Rhein: *Gastrum smaradae*. P. Kathriner en Dr. M. Theiss stellen de afbeelding van *Boletus rubrosanguineus* in Breitenbach & Kränzlin ter discussie met een uitgebreide bespreking en foto's van hun eigen collectie. Drie zeldzame, verwante soorten uit het genus *Leucoagaricus* doken op in de tuin van H. Zühlsdorf: *Leucoagaricus ionidicolor*, *L. badhamii* en *L. carneifolius*. G. Hensel bespreekt *Hydnotria confusa*, met foto's van macroscopie en tekeningen van microscopie. G. Saar brengt een kleurrijk verslag uit over de 32^e Europese Cortinariusbijeenkomst. M. Wilhelm stelt twee speciale witsporige plaatjeszwammen voor met een vraagteken: *Lyophyllum fragile* en *Lyophyllum conf. conocephalum*. Tenslotte volgt een artikel van W. Peltz over de groen- en blauwverkleurende *Psilocybe cyanescens*.

Der Tintling 93 - 2015 (2)

Portret nr. 173 beschrijft *Cuphophyllum flavipes*, bij ons gekend als de Geelvoetwasplaat; portret nr. 174 behandelt *Hymenochaete tabacina*, een korstzwam die vooral op wilg en hazelaar wordt waargenomen. De vondst door D. Lode van *Clavaria greletii* in een voortuin, wordt kort beschreven. Vervolgens bespreekt dr. H. Graebner een tuinvondst van *Leucoagaricus barsii*. Het negende artikel van de reeks over paddenstoelen en gallen handelt over Chytridiomycota, zoals *Synchytrium endobioticum* (op aardappelen), *S. anomalum* (op muskuskruid), *S. laetum* (op Bosgeelster), *S. punctatum*

(op Weidegeelster).... In een artikel over zeldzame boleten in de Eifel toont R. Wald verschillende soorten die in een kleine hotspot werden gevonden: *Boletus luteocupreus*, *B. torosus*, *B. rhodoxanthus*, *Pulveroboletus gentilis*.... W. Schössler schreef een artikel over soorten die op het eerste zicht in het veld gemakkelijk op naam worden gebracht, maar na microscopisch nazicht iets anders blijken te zijn. Zo bijvoorbeeld lijkt *Arrhenia rickenii* in het veld zeer goed op *Lichenomphalia velutina* en *Hygrocybe fornicata* bleek achteraf *Dermoloma pseudocuneifolium*. In het tweede deel van de reeks over het Nordharzer Korallenriff behandelt H. Schubert enkele stekelzwammen: *Sarcodon scabrosus*, *Hydnellum compactum*, *H. ferrugineum*.... G.J. Keizer bespreekt de zeldzame zwammen van het Urwald Sababurg met foto's van o.a. *Ischnoderma resinosum*, *Fomitoporia robustus* en *Piptoporus quercinus*. Een artikel over Voorjaarspaddenstoelen uit Westmecklenburg wordt gebracht door T. Richter met soorten als *Bryoscyphus dicrani*, *Octospora rubens*, *Phyllotopsis nidulans*... Dr. R. Hintzen brengt een artikel over giftige paddenstoelen en hun werking op het menselijke lichaam op basis van ervaringen van W. Metzke uit 1958.

Mycolux 2014, 1 -2

P. Otjacques brengt verslag uit van intoxicaties bij honden als gevolg van het eten van vezelkoppen. Vervolgens worden de verschillende toxines en de reacties die ze veroorzaken, besproken. J.-M. Pirlet & C. Braibant schreven een artikel over gezondheidstoepassingen van paddenstoelen onder de titel: "Zich verzorgen met paddenstoelen", waarin het gebruik van Echt judasoor uitgebreid aan bod komt.

Persoonia Volume 33 – 2014

Q.-M. Wang et al. stellen twee nieuwe klassen voor in de Orde Ustilaginomycotina: Moniellomycetes en Malasseziomycetes op basis van veelvuldige analyses van gensequenties. Vervolgens wordt het *Colletotrichum gigasporum*-complex voorgesteld op basis van fylogenetische analyses met 5 nieuw beschreven soorten door F. Liu, L. Cai, P.W. Crous en U. Damm. Identificatie en nomenclatuur van *Phlegmacium*

(*Cortinarius*) in het DNA-tijdperk zorgde voor één van de meest uitgebreide Agaricales-studies en gebeurde door K. Liimatainen et al. De beperkingen van morfologische taxonomie bij de Botryosphaeriales worden behandeld door B. Slippers et al. Een hele resem nieuw beschreven soorten uit de hele wereld worden voorgesteld in het artikel van P.W. Crous et al. , waaronder slechts een paar soorten voor Europa: *Sistotrema epiphyllum* op dode bladeren van Beuk (Nederland), *Melanconium hedericolum* op Klimop (Spanje) en *Neoclado-phialophora quercina* op Zomereik (Duitsland).

Svampe 72, 2015

A. Eriksen brengt verslag uit van zijn belangrijkste vondsten in Gaerum Hedeplantage, waar verschillende biotopen en hotspots voor fungi voorkomen, met soorten als *Phellodon melaleucus*, *Lepiota ignicolor*, *Squamanita odorata*, *Bankera fulgineoalba*, *Hygrocybe splendidissima*.... 165 Deense polyporen werden gerangschikt in tabellen, op basis van hun gastheer. Verder wordt informatie gegeven over de groei-vorm en groei-periode door H. Mathiassen. Volknamen van Deense paddenstoelen worden voor het Deense atlasproject

in kaart gebracht door P. Printz. Tenslotte worden bijzondere vondsten besproken onder redactie van T. Laessle: *Hirticlavula elegans*, *Riessia semiophora*, *Cortinarius ochraceopallescens*, *Callisporium pinicola*, *Serpula lacrymans*, *Craterellus lutescens* en *Lepista ovispora*.

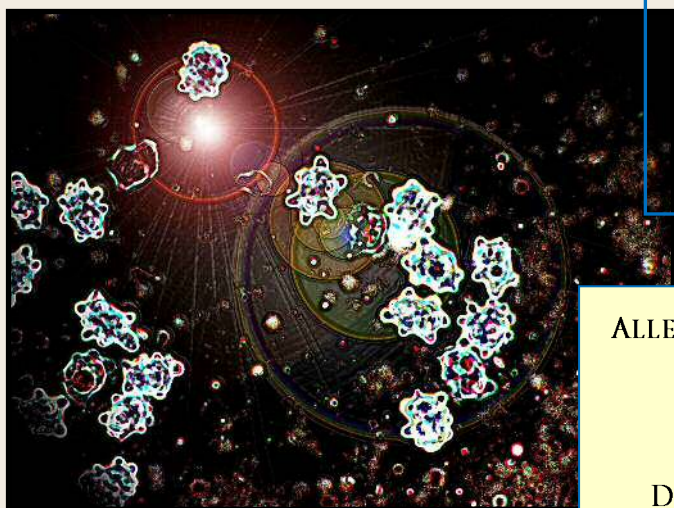
Mycologia 106 nr. 3

T. Yamanake et al. kwamen tot de vaststelling dat *Tricholoma matsutake*, de commercieel meest interessante eetbare paddenstoel die in Japan in dennenbossen groeit, in vitro ook ectomycorrhiza vormt met eik. Dezelfde resultaten werden gevonden voor de nauw verwante soorten *T. fulvocastaneum* en *T. bakamatsutake*, soorten die in Fagacea-bossen groeien in Japan. A. De Kesel en D. Haelewaters beschrijven hoe twee soorten Laboulbeniales (*L. slackensis* en *L. littoralis* sp. nov.) voorkomen op een niet verwante gastheer zolang ze hetzelfde habitat delen. S. Fernandez-Brime, J. Vila en A. Ortega beschrijven een paar nieuwe mediterrane soorten uit *Cortinarius* subgenus *Phlegmacium*: *C. mediterraneensis*, *C. cistoglaucopus* en *C. plazonianus*.

Nieuwjaar 2016

ALLE KVMV-LEDEN WORDEN VAN HARTE UITGENODIGD
OP DE AMK-NIEUWJAARSRECEPTIE
IN DE BIORUIMTE VAN DE UANTWERPEN.
DRANK EN VERSNAPERINGEN WORDEN VOORZIEN;
VOOR DE AMBIANCE MAG Ú ZORGEN.
WIJ VERWACHTEN U OM 20 UUR
OP DINSDAG 5 JANUARI 2016

Inhoud

1	Editoriaal	<i>M. Verbeken</i>
2	Excursiekalender	
3	Educatieve bijeenkomsten	
5	Aankondiging 25e Mycologendag	<i>R. De Ceuster</i>
6	De morieljes in Vlaanderen	<i>B. Declercq</i>
10	<i>Gliophorus reginae</i> - een nieuwe wasplaat voor Vlaanderen	<i>L. Lenaerts</i>
17	Verslag van de KVMV-vierdaagse 2015 te Retie	<i>L. Deceuninck</i>
21	KVMV-vierdaagse 2016 te Lokeren	<i>V. Declercq</i>
22	Aankondiging cursus determinatie myxomyceten	<i>M. de Haan</i>
22	Lidgeld 2016	
23	Aankondiging ANKONA-ontmoetingsdag	
23	Bib-nieuws	<i>L. de Nave</i>
24	Nieuwtjes uit de recente tijdschriften	<i>R. Steeman</i>
25	Nieuwjaar 2016	

Colofon

SPOREN is een uitgave van de KVMV, de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging vzw.

Afdelingen: Antwerpse Mycologische Kring (AMK), Mycologische Werkgroep Limburg (Mycolim), Oost-Vlaamse Mycologische Werkgroep (OVMW) en Zelfstandige Werkgroep voor Amateurmycologen (ZWAM).

Voorzitter: Myriam de Haan

Leopoldstraat 20, bus 1.1, 2850 Boom - 03/888 75 14 - myriam.de.haan@skynet.be

Ondervoorzitter: Mieke Verbeken

Predikherenstraat 37, 8750 Wingene - 051/65 89 80 - mieke.verbeken@ugent.be

Penningmeester: Lieve Van Boeckel-Deceuninck

Alexander Franckstraat 235 - bus 3, 2530 Boechout - 03/455 01 27 - 0475/268 167 - lieve.deceuninck@skynet.be

Secretaris: Dieter Slos

Weitingstraat 8, 9881 Aalter - 09/374 63 11 - dieterslos@gmail.com

Ledenadministratie: Robert De Ceuster

Kloosterbergstraat 34, 3290 Diest - 013/33 57 96 - robert.de.ceuster@scarlet.be

Overige bestuurders:

André De Kesel, Haesaertsplaats 15, 2850 Boom - 02/260 09 38 - adk@br.fgov.be

Gut Driesen-Tilkin, Kruisheideweg 32, 3520 Zonhoven - 011/72 59 24 - driesen.tilkin@gmail.com

Richard Pawlowski, Naaldert 8, 3550 Heusden-Zolder - richard.pawlowski@scarlet.be

Roosmarijn Steeman, Bist 66, 2500 Lier - 0485/68 88 48 - roosmarijn.steeman@gmail.com

William Coeck, Brandstraat 40, 2850 Boom - 03/888 42 89 - william.coeck@pandora.be

Wim Veraghtert, Bist 66, 2500 Lier - 0496/97 87 79 - wim.veraghtert@gmail.com

Internet: KVMV: www.kvmv.be

AMK, MYCOLYM, OVMW en ZWAM vindt u onder de rubriek "Afdelingen"

Verantwoordelijke bibliotheek:

Lucy de Nave, Jan Van Rijswijcklaan 277, 2020 Antwerpen - lucy.denave@antwerpen.be

FUNBEL

Secr.: Emile Vandeven, Kleinewinkellaan 53 bus 1, 1853 Strombeek-Bever, 02/2677418 - vandeven.emile@skynet.be

Lidmaatschap KVMV 2016: bedraagt 21 euro (gezinslidgeld 23 euro), te storten op de rekening IBAN BE17 7370 1875 7621 (BIC-code KREDBEBB) van de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging, Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen. Voor buitenlandse leden bedraagt het lidmaatschap 28 euro (30 euro voor een gezin). De eventuele bankkosten worden gedragen door de opdrachtgever. *Sterbeekia* en de nieuwsbrief *Sporen* (4 maal/jaar) zijn begrepen in het lidgeld.

Sporen

Verantwoordelijke uitgever: Danny Minnebo, Kleine Molenstraat 19, 9290 Overmere

Redactieleden: Georges Buelens, Lieve Deceuninck, Robert De Ceuster, Gut Tilkin en Peter Verstraeten

Eindredactie en lay-out: Danny Minnebo - 09/367 95 49 - minnebo.troch@pandora.be

Ieder lid kan publiceren in *Sporen*. **Teksten** voor volgend nummer moeten **vóór 1 februari 2016** gemaild worden naar het redactielid van zijn afdeling:

AMK	> Lieve Deceuninck	- lieve.deceuninck@skynet.be
MYCOLIM	> Gut Tilkin	- driesen.tilkin@gmail.com
OVMW	> Peter Verstraeten	- verstraeten.peter@skynet.be
ZWAM	> Georges Buelens	- georges.buelens@telenet.be

Foto's of figuren in de tekst worden best nog eens afzonderlijk meegestuurd als beeldbestand, bijvoorbeeld .jpg.

COPYRIGHT ©

Het copyright voor tekst en illustraties van de artikels berust bij de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging (KVMV). Auteurs behouden het recht om de eigen tekst en illustraties voor andere doeleinden te gebruiken. Het is niet toegestaan volledige of gedeelten van artikels of illustraties over te nemen zonder toestemming van de redactie.

ISSN 2030-367X